

“Elke golf is de zee” – Spiritualiteit uit Oost en West

(2) Het Huis van mijn Vader

Lezing

Toen Hij Jeruzalem binnenging, raakte de hele stad in rep en roer. ‘Wie is die man?’ wilde men weten. Uit de menigte werd geantwoord: ‘Dat is Jezus, de profeet uit Nazaret in Galilea.’ Jezus ging de tempel binnen en joeg iedereen weg die daar iets kocht of verkocht. Hij gooide de tafels van de geldwisselaars en de stoelen van de duivenverkopers omver en riep hun toe: ‘Er staat geschreven: “Mijn huis moet een huis van gebed zijn,” maar jullie maken er een rovershol van!’ Toen kwamen er in de tempel blinden en verlamden naar Hem toe, en Hij genas hen. De hogepriesters en de schriftgeleerden zagen welke wonderen Hij verrichtte en hoorden hoe de kinderen in de tempel ‘Hosanna voor de Zoon van David!’ riepen, en ze waren hoogst verontwaardigd. Ze vroegen Hem: ‘Hooft U wat ze zeggen?’ En Jezus antwoordde hun: ‘Jazeker! Hebt u dan nooit gelezen: “Door de mond van kinderen en zuigelingen hebt U zich lof laten toezingen”? Zo liet Hij hen staan, en Hij ging de stad uit, naar Betanië, waar Hij de nacht doorbracht.

Mt 21,10-17 (NBV21)

Overweging

Elke golf is de zee.

En hier, de Zoon die vol colère de Tempel uitmest... het lijkt wel storm op zee...

Van een meditatieve oefening gesproken!

Wij kwamen samen om dit voor te bereiden bij André thuis, en ik zocht met veel moeite een parking (ik was beter met de fiets gekomen...), en vond dan eindelijk een plaats. Ok, het komt goed. (een paar dagen later kwam een PV met een flinke boete toe, maar toen wist ik het nog niet).

Ze waren al goed bezig, Karel en André, over meditatie, eenheidservaring, zen, grote meesters uit alle strekkingen... je weet wel, “alle wegen voeren naar de top” ... Ik kon ze niet goed volgen, ik was nog in de greep van de Brugse mobiliteitsproblemen. En er kwam mij voortdurend een beeld voor ogen: Jezus die de Tempel reinigt, zoals we daarjuist gehoord hebben.

Ik dacht: “Je kunt het allemaal mooi oproepen, het lijkt zo evident en vanzelfsprekend, maar er zijn toch ook hindernissen op die weg, of niet?”

Dit voorval bracht mij terug naar het lesgeven. In het leerplan stond dat we uitleg moesten geven over de religieuze, sociale, culturele, politieke achtergrond van Israël ten tijde van Jezus. Ik vertelde toen in geuren en kleuren over de Tempel en al zijn activiteiten. Er worden daar dieren geslacht en op een brandaltaar geofferd, het geld om ze te kopen mag geen heidens geld zijn (met de beeltenis van Caesar) en moet dus worden gewisseld, het Sanhedrin als gerechtshof waakt er over de wettelijkheid van dit alles.

Kort gezegd: de Tempel als één groot slachthuis, één grote geldkoffer en één groot politiebureau. Een beetje karikaturaal, ik geef toe...

Toen we in klas die tekst lazen met de vraag: “Vanwaar de colère van Jezus?” kwam er niet onmiddellijk een antwoord, de leerlingen waren vooral verontwaardigd over het geweld dat Jezus gebruikte. En toch... We hadden in die klas een leerling in rolstoel, Tim, en ik zag aan zijn ogen dat hij het antwoord wist: “Omdat de mensen er niet door kunnen, ze worden tegengehouden.”

Dat is juist wat Jezus zo woest maakt: mensen worden belet naar het vitale, het essentiële te gaan dat hem zo nauw aan het hart ligt, naar het Huis van zijn Vader, waar hij de kracht vindt om zijn roeping te vervullen. Hoe zou je kunnen beminnen zonder het diepe besef eerst bemind te zijn? Voelde hij zich niet van jongsaf “thuis” in het huis van zijn Vader? (Lc 2,49)

Dat incident van de Tempelreiniging wordt in de 4 evangeliën beschreven, wat wijst op het kapitaal belang ervan: waar en hoe is er een plaats geschikt voor de Ontmoeting (met een hoofdletter)? En er staat zoveel in de weg!

Op welke hindernissen worden we gewezen?

Wie van ons heeft geen handicaps ondervonden op de weg van het geloof? Op die weg zijn er momenten waarop men tot zelfkennis komt en een zware klap te verduren krijgt, zoals het staat in “De wolk van niet-weten” (van een Engelse mystica uit de 14^e eeuw).

Wie de weg naar binnen gaat (medi-tatie), wat eigen is aan elke spirituele strekking, stuit onvermijdelijk op zijn innerlijke chaos.

In het Tibetaans boeddhisme word je uitgenodigd om te mediteren op een tanka vol geschilderd met demonen, duivels en boze geesten.

Tanka van het Levenswiel, Tibet, 20^e eeuw

Zo wordt gevisualiseerd wie je immers bent: een rovershol, een doolhof vol obstakels... Onze eigen woestijnvaders en kluizenaars hebben dit ervaren en waren erdoor van streek.

Obstakels genoeg op de weg naar binnen: we stoten op loomheid, oppervlakkigheid, overconsumptie, activisme, ontmoediging, wrokgevoelens, zucht naar bevestiging, twijfel, verdriet, verlatenheid... Zouden er niet meer dan 7 hoofdzonden zijn?

Wat nu? Hoe vinden we de weg naar de heelheid van ons mens zijn?

Er zijn erkende bakens op deze weg: Meester Eckhart, Raimundo Panikkar, Pater Lasalle, Thomas Merton, Johannes van het Kruis, Teresa van Avila, Willigis Jäger...

Ik licht er twee uit:

Raimundo Panikkar is geïnspireerd door het Indisch erfgoed, waar je geen dualiteit/verdeeldheid vindt tussen god en mens, tussen rede en ervaring, tussen lichaam en ziel. In tegenstelling tot heteronomie (de wet van de anderen) en autonomie (je eigen wetten) legt hij de nadruk op de **ontonomie**.

Ontonomie berust op het feit dat het universum één geheel is, dat niets losstaat van het geheel, dat alles met elkaar is verbonden (ik, de anderen, de kosmos, de Oorsprong) en dat we **werkelijkheidservaring niet buiten onszelf moeten zoeken**

Daaraan zijn drie waarden verbonden, de moeite waard om ze te verkennen:

- Toewijding, liefde die eigen is aan de mens. Niet van bovenaf gestuurd, niet opgedrongen, maar uit mijn diepste zelf geboren, *omdat ik de rank ben aan de wijnstok* (cfr Joh. 15,5). Omdat het goede me voorafgaat, zoals Levinas zegt.
- Samenvallen van tijd en eeuwigheid: in het **nu** heb ik het intense besef van de volheid van mijn bestaan
- Mystiek of participatie: Zo spreekt Jezus: *Jullie zullen begrijpen dat ik in mijn Vader ben, dat jullie in mij zijn, en dat ik in jullie ben* (Joh. 14,20)

Meester Eckhart stippelt een weg van bevrijding uit onze doolhof:
laten zijn, leven zonder waarom, leegte realiseren, Zoon/Dochter zijn.

Laten zijn

Gehecht zijn aan dingen, mensen, ideeën, voorstellingen zijn hindernissen op de weg van de vrijheid. Ook het gehecht zijn aan zelfverwezenlijking, zelfontplooiing (al is die nodig in het begin van je tocht). Kom los van jezelf en je zal vrij zijn. *Als de graankorrel sterft brengt hij veel vruchten voort...*(Joh. 12,24)

Leven zonder waarom

We hebben de neiging alles te willen verklaren, te weten waar wij vandaan komen, waar we aan toe zijn, waar we naartoe gaan...

Zonder waarom leven is één zijn met de bron van het bestaan, of zoals de dichter Angelus Silesius het formuleert:

*De roos kent geen waarom,
zij bloeit omdat zij bloeit;
zij denkt niet om zichzelf;
vraagt niet of men haar ziet.*

De leegte ondervinden

Ook al leven we in het rumoerige heden, blootgesteld aan pijn, verdriet, mislukking... er is iets in ieder van ons dat ongeschapen is, onaantastbaar, voorbij tijd en ruimte. Er is een 'niets' dat zich openstelt voor elke openbaring, voor een nieuwe geboorte.

Zoon/Dochter zijn

In deze leegte die zich opent en zich aan God schenkt, kan God niets anders doen dan zijn liefde, in ons, vlees te laten worden, om ons tot Zoon en Dochter te wekken. Om als kinderen in de Tempel te roepen: *"Hosanna voor de Zoon van David"*! (Mt 21, 15)

Dan treden we in het Onzegbare, in het Nu, dan zijn we helemaal aanwezig, helemaal vrij. Voorbij alle begrippen en voorstellingen.

Nada te turbe... zoals we straks zullen zingen, in navolging van Teresa van Avila die stand hield spijs veel zorgen, tegenstand en onbegrip.

Je mag nog zo benomen worden door je (rechtmatige) zorgen, door je (edelhoedige) engagementen, door problemen die blijkbaar niet op te lossen zijn... er komt een moment waar je dit best loslaat en de rug toekent aan het rovershol dat jou van jezelf berooft.

Blijf weg van die uitgeleefde, voorbijgestreefde tempel, want zoals Jezus zegt:

Als je bidt, ga dan naar je binnenkamer, sluit de deur en bid tot je Vader in het verborgene, en je Vader, die in het verborgene ziet, zal het jou vergelden... (Mt 6,6)

Kome wat komt!

Peut-être, zal zijn...

Laat het komen,

Nu!

Monique de Buck

De Lier, Brugge, 12 juni 2022

Inspiratie gevonden bij:

- Hugo M. Enomiya-Lassalle, *Zen Onderricht*, Altamira, 1990
- Willigis Jäger, *Elke golf is de zee*, Asoka, 2005
- Willigis Jäger, *Het leven eindigt nooit*, Asoka, 2006
- Robert Smet, *Essai sur la pensée de Raimundo Panikkar*, Louvain-la-Neuve, 1981

Op vraag van toehoorders, dit gedicht van Felix Timmermans, dat werd gebruikt als gebed:

Met U zijn er geen verten meer

Met U zijn er geen verten meer

en alles is nabij.

Des levens aanvang glinstert weer,

geen gisteren en geen morgen meer,

geen tijd meer en geen uren,

geen grenzen en geen muren;

en alle angst voorbij,

verlost van schaduw en van schijn,

wordt pijn en smart tot vreugd verheven!

Hoe kan het zo eenvoudig zijn!

Hoe kan het leven Hemel zijn,

met U, o kern van alle leven!

Felix TIMMERMANS